ČESKÁ REPUBLIKA

# ROZSUDEK
# JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ireny Noskové a soudců JUDr. Renaty Polákové a Mgr. Zdeňka Lehovce v právní věci

žalobce: **A. Š.,**
bytem xxx xxx, xxx xxx
zastoupený advokátem JUDr. Jiřím Schönbachem
sídlem Belgická 23/394, 120 00 Praha 2

proti
žalovanému: **Hlavní město Praha,** IČ 00064581
sídlem Mariánské nám. 2/2, 110 01 Praha 1
zastoupený advokátem JUDr. Janem Nemanským
sídlem Těšnov 1059/1, 110 00 Praha 1

o zaplacení částky 391 988 Kč s příslušenstvím, k odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 13. října 2023, č. j. 27 C 115/2015-669,

**takto:**

I. Rozsudek soudu prvního stupně se **potvrzuje**.

II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradu nákladů odvolacího řízení částku 24 684 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta JUDr. Jiřího Schönbacha.

**Odůvodnění:**

1. Napadeným rozsudkem soud prvního stupně uložil žalovanému povinnosti zaplatit žalobci částku 391 988 Kč s úrokem z prodlení ve výši 8,05 % ročně od 1. 5. 2015 do zaplacení (výrok I.) a náhradu nákladů řízení v částce 365 176 Kč (výrok II.).

Shodu s prvopisem potvrzuje M. M.

(K.ř. č. 1 – rozsudek)

2. Žaloba vycházela z tvrzení, že žalobce je vlastníkem pozemků parc. č. xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx a xxx vše v katastrálním území xxx, jež žalovaný užívá bez právního důvodu, proto žalobce požadoval vydání bezdůvodného obohacení za období od 15. 5. 2013 do 28. 2. 2015 ve výši žalované částky.

3. Soud prvního stupně již ve věci opakovaně rozhodoval, rozsudkem ze dne 11. 9. 2020, č. j. 27 C 115/2015-402, žalobě v plném rozsahu vyhověl. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně potvrdil rozsudkem ze dne 14. 1. 2021, č. j. 70 Co 395/2020-459. K dovolání žalovaného Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 8. 9. 2021, č. j. 28 Cdo 2304/2021-509, oba rozsudky zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Soudu prvního stupně uložil, aby se zabýval otázkou, zda a které z pozemků jsou zastavěny samostatnými stavbami pozemních komunikací vlastněných žalovaným, případně zda nejde o plochy nezastavěné, leč k provozu pozemních komunikací nezbytné, nebo o plochy tvořící jejich příslušenství (na nichž se nacházejí chodníky, silniční vegetace a podobně), či výjimečně o nezastavěná veřejná prostranství sloužící primárně k uspokojování potřeb obyvatel celého hlavního města Prahy. Upozornil, že k vydání bezdůvodného obohacení vzniklého bezesmluvním užitím nezastavěných ploch tvořících veřejná prostranství (veřejně přístupná zeleň či pozemní komunikace, jež nemají charakter samostatných věcí v občanskoprávním smyslu) jsou zásadně pasivně věcně legitimovány příslušné městské části. Na druhé straně vlastník pozemní komunikace, jež je samostatnou věcí v právním smyslu, který nedisponuje titulem opravňujícím jej k užívání pozemků pod komunikací ve vlastnictví jiné osoby, se bezdůvodně obohacuje a je povinen toto bezdůvodné obohacení vydat vlastníku zatížených nemovitostí, a to nejen za užívání pozemků přímo zastavěných, ale též ploch nezastavěných, leč k provozu komunikace nezbytných.

4. Soud prvního stupně se v rámci opětovného posouzení uplatněného nároku podrobně věnoval charakteru a způsobu využití jednotlivých pozemků. Vycházel přitom především ze znaleckého posudku č. ZÚ-1460/2015 ze dne 13. 2. 2015 zpracovaného znaleckým ústavem IRA, spol. s.r.o., sám soud pak provedl i šetření na místě samém. Svá zjištění dopodrobna popsal v odstavcích 47 až 67 svého rozsudku. Zjistil, že všechny žalobcovy pozemky, resp. jejich části, za něž žalobce žádal vydat bezdůvodné obohacení, jsou přístupné každému bez omezení, a tedy sloužící obecnému užívání. Pozemky parc. č. xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx, xxx, xxx (část), xxx, xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část) a xxx, jsou veřejně přístupnými komunikacemi, pozemky parc. č. xxx a xxx, xxx tvoří pás zeleně bezprostředně přiléhající ke komunikacím (k ulici xxx a k xxx xxx) a pozemky parc. č. xxx (část), xxx, xxx, xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část) a xxx (část) tvoří veřejnou zeleň xxx xxx. Po právní stránce soud prvního stupně vycházel z § 451 a násl. občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013 ve spojení s § 3028 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, z § 2991 občanského zákoníku, dále z definice pojmu veřejné prostranství dle § 34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a odkázal též na řadu judikátů vyšších soudů a Ústavního soudu. Ohledně výše náhrady (odpovídající obvyklému nájemnému) za předmětné období vyšel ze znaleckého posudku. Dovodil, že užíváním pozemků žalobce bez smluvního základu a bez náhrady se bezdůvodně obohatil právě žalovaný, který je jednak vlastníkem komunikací, jež sena části pozemků nacházejí, a dále je obcí, která prostřednictvím veřejného prostranství nacházejícího se na pozemcích zajišťuje potřeby svých občanů a to nejen občanů určitých městských částí, nýbrž celého hlavního města (což bylo prokázáno popisem xxx xxx vypracovaného samotným žalovaným). Žalovaný je tedy povinen uhradit žalobci peněžitou náhradu v rozsahu, v jakém by byl povinen k úhradě nájemného. Soud prvního stupně také znovu zopakoval, že žalobce nabyl předmětné nemovitosti do svého vlastnictví na základě restituce a dědění, případně i darem od své sestry, která je rovněž nabyla restitucí a děděním, tj. nenabyl je ze spekulativních důvodů, takže jeho nárok je v souladu s dobrými mravy. Z uvedených důvodů soud prvního stupně žalobě vyhověl.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. M.

5. Proti rozsudku podal žalovaný včasné odvolání. Namítal, že minimálně některé z předmětných pozemků jsou z části lesem ve smyslu zákona č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon). Podle § 19 odst. 1 lesního zákona je užívání lesa bezplatné. Dle názoru žalovaného u těch částí pozemků, které jsou lesem ve smyslu lesního zákona, proto na straně žalovaného nemohlo vzniknout bezdůvodné obohacení. Dospěl-li soud prvního stupně k závěru, že na některých pozemcích vede zpevněná komunikace, případně že některá část pozemků naplňuje definici veřejného prostranství, pak by tyto části pozemků, za které náleží bezdůvodné obohacení, měla být odděleny (např. geometrickým plánem). Následně měla být dle žalovaného vypočítána poměrná procentuální část, která žalobce fakticky omezuje ve výkonu vlastnického práva (tedy vede tam zpevněná cesta nebo je veřejným prostranstvím), a která je lesem, jehož užívání je bezplatné. Soud prvního stupně tak dle názoru žalovaného nesprávně právně posoudil rozsah vzniku bezdůvodného obohacení. Lesními pozemky jsou dle žalovaného pozemky p. č. xxx a p. č. xxx, a dále pozemky p. č. xxx, p. č. xxx, p. č. xxx, p. č. xxx, p. č. xxx a p. č. xxx. Navrhl, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek tak, že žalobu zamítne, nebo, aby rozsudek zrušil, a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

6. Žalobce ve vyjádření k odvolání zdůraznil, že xxx xxx (resp. přírodní park xxx-xxx) zahrnující předmětné pozemky parc. č. xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx, xxx a xxx v k. ú. xxx byl vybudován žalovaným v 60. letech minulého století jako rekreační zařízení, kdy se nejednalo (a nejedná) o souvislý lesní porost, ale o lesopark s hustou sítí cest, cyklostezek a s rekreačními loukami. Zřízen byl žalovaným vyhláškou č. 8/ 90 Sb. Národního výboru hlavního města Prahy a nařízením č. 10/2014 Sb. hl. m. Prahy (jímž byla výše uvedená vyhláška nahrazena) jako územně celistvý a ohraničený celek, který představuje jeden z nejvýznamnějších rekreačních areálů v Praze. K tvrzení žalovaného, že část předmětných pozemků jsou lesní pozemky, žalobce uvedl, že dle judikatury i lesy mohou mít charakter veřejného prostranství (k tomu odkázal na nález pléna Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2009, sp. zn. Pl. ÚS 47/06), a že za veřejné prostranství lze pokládat lesy, které splňují materiální znak veřejného prostranství daný jejich určením k uspokojování potřeb občanů obce (k tomu odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 2. 2022, č. j. 28 Cdo 3210/2021-261). Žalobce se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně a navrhl potvrzení napadeného rozsudku.

7. Odvolací soud přezkoumal z podnětu podaného odvolání napadený rozsudek, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, podle § 205 a 205a o.s.ř. a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

8. V otázce pasivní legitimace dospěl soud prvního stupně již v předchozích rozhodnutích ke správnému závěru, že žalovaný je pasivně legitimován k vydání bezdůvodného obohacení u pozemků, na kterých vede komunikace v jeho vlastnictví a pozemků jim bezprostředně přiléhajících. Pozemky parc. č. xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx, xxx, xxx (část), xxx, xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část) a xxx, jsou veřejně přístupnými komunikacemi a pozemky parc. č. xxx a xxx, xxx tvoří pás zeleně bezprostředně přiléhající ke komunikacím (k ulici xxx a k xxx xxx). Tento závěr nebyl zpochybněn ani ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího soudu. Pokud šlo o pozemky parc. č. xxx (část), xxx, xxx, xxx (část), xxx (část), xxx (část), xxx (část) a xxx (část), které jsou součástí xxx xxx, zjistil soud prvního stupně, že sám žalovaný deklaroval, že xxx xxx je rekreačním zázemím pro velkou část obyvatel Prahy, péči o něj žalovaný svěřil své příspěvkové organizaci Lesy hl. m. Prahy. Přírodní park xxx – xxx, jehož je xxx xxx součástí, zřídil sám žalovaný nařízením č. 10/2014 Sb. přijatým Radou hlavního města Prahy dne 24. 6. 2014, z nařízení je patrné, že park se nachází na území čtyř městských částí a jde o jeden z nejvýznamnějších rekreačních areálů ve městě. Soud prvního stupně tak správně uzavřel, že xxx xxx je významný svým rekreačním určením pro Hlavní město Prahu (žalovaného) jako celek, nejen pro jednotlivé městské části. Žalovaný jej takto zřídil, sám jeho celopražský význam deklaruje a sám zajišťuje jeho údržbu prostřednictvím své příspěvkové organizace (žádná z městských částí, v jejichž obvodu se park nachází, jeho správou nebyla pověřena). V dané věci

jsou tak dána specifika, která i přes platnou judikaturu dovozující zásadně pasivní legitimaci městských částí odůvodňují odpovědnost žalovaného za užívání předmětných pozemků jako veřejného prostranství občany celé Prahy. Správně tedy soud prvního stupně dovodil, že je to právě žalovaný, který se na úkor žalobce bezdůvodně obohacuje. Pasivně legitimovaným je tak v tomto případě Hlavní město Praha, tedy žalovaný.

9. Soud prvního stupně po velmi podrobném dokazování ke všem dotčeným pozemkům zjistil z provedených důkazů zejm. z již zmíněného znaleckého posudku č. ZÚ-1460/2015 ze dne 13. 2. 2015 zpracovaného znaleckým ústavem IRA, spol. s.r.o., jakož i z vlastního šetření a dalších důkazů, že všechny žalobcovy pozemky, resp. jejich části, za něž žalobce žádal vydat bezdůvodné obohacení, jsou přístupné každému bez omezení (jako komunikace, či veřejná zeleň), a tedy sloužící obecnému užívání. V podrobnostech může odvolací soud na detailní popis skutkových zjištění soudu prvního stupně plně odkázat. Na základě toho dospěl soud prvního stupně ke správnému závěru, že žalobcovy pozemky splňují znaky veřejného prostranství uvedené v § 34 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Vzhledem k tomu, že jsou takto užívány občany žalovaného, vzniká na straně žalovaného bezdůvodné obohacení, jelikož jejich prostřednictvím žalovaný plní své zákonné povinnosti týkající se zajištění potřeb svých občanů, aniž by mu svědčil titul, který by jej v soukromoprávní rovině opravňoval k užívání těchto pozemků (k tomu viz rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 14. 2. 2006, sp. zn. 33 Odo 396/2004, ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. 33 Odo 1064/2005, a ze dne 2. 5. 2012, sp. zn. 28 Cdo 561/2012, či usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2010, sp. zn. II. ÚS 731/10, a ze dne 14. 9. 2004, sp. zn. III. ÚS 338/04). Takto vzniklé bezdůvodné obohacení je žalovaný povinen žalobci vydat a to pro období od 15. 5. 2013 do 31. 12. 2013 dle § 451 a násl. občanského zákoníku účinného do 31. 12. 2013 a pro období od 1. 1. 2014 do 28. 2. 2015 dle § 2991 nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.

10. Soud prvního stupně postupoval správně i při zjištění výše bezdůvodného obohacení, když vycházel ze znaleckého posudku znaleckého ústavu IRA, spol. s r.o., žalovaný ostatně ve svém odvolání žádné výhrady ke zjištěné výši bezdůvodného obohacení nevznesl.

11. Námitku žalovaného, že některé pozemky, nebo jejich části jsou pozemky lesní, a tudíž je lze bezplatně používat podle zákona č. 289/1995 Sb., lesní zákon, neshledal odvolací soud důvodnou. V prvé řadě je v rozporu se skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně. Jak zjistil soud prvního stupně, žádný z těchto pozemků není klasickým lesním pozemkem určeným k lesnímu hospodaření (těžbě dřeva, nebo ke sběru lesních plodů, který je dle lesního zákona umožněn všem bezplatně), byť jsou pozemky xxx xxx zalesněné, je jejich primární funkcí sloužit k rekreaci i poučení občanů Prahy a celkově přispět ke zlepšení životního prostředí města. Krom toho judikatura Nejvyššího soudu dospěla k závěru, že i les podle § 2 písm. a) lesního zákona může být v závislosti na své faktické úpravě veřejným prostranstvím ve smyslu § 34 obecního zřízení, zejména má-li charakter lesoparku (k tomu viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2021, sp. zn. 28 Cdo 3483/2020), v usnesení ze dne 30. 6. 2021, č. j. 28 Cdo 1139/2021-530, pak Nejvyšší soud shledal pasivní legitimaci žalovaného (hl. m. Prahy) k vydání bezdůvodného obohacení vzniklého veřejným užíváním pozemku přímo v xxx xxx, u nějž žalovaný rovněž namítal, že jde o pozemek lesní. Bezdůvodné obohacení tak na straně žalovaného vzniklo i za veřejné užívání pozemků žalobce, které jsou součástí xxx xxx, jeho výše byla určena znaleckým posudkem, jak už bylo výše zmíněno.

12. *Odvolací soud* proto z výše uvedených důvodů rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil (§ 219 o.s.ř.) včetně výsledku řízení odpovídajícího výroku o nákladech řízení.

13. O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř. Žalobce byl v odvolacím řízení úspěšný, z toho důvodu mu náleží náhrada nákladů odvolacího řízení. Náhradu nákladů odvolacího řízení tvoří odměna advokáta za dva úkony právní služby (vyjádření k odvolání a účast u jednání) po 9 900 Kč dle § 8 odst. 1 vyhlášky

č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, paušální náhrada za dva úkony po 300 Kč dle § 13 advokátního tarifu a 21 % DPH ve výši 4 284 Kč, celkem tedy 24 684 Kč.

**Poučení**:

Proti tomuto rozhodnutí je dovolání přípustné, pokud na základě dovolání podaného do dvou měsíců od doručení rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu prvního stupně dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o.s.ř.).

Praha dne 18. dubna 2024

**JUDr. Irena Nosková v. r.**
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje M. M.